

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/L. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davki posebej. Polt. lek. rač. 11.153. Telefon 3112

V razmišljanje

Znane so borbe našega stanu in teškoče s katerimi se je borila naša stanovska organizacija od vseh začetkov svojega obstoja. Za treznega in preudarnega učitelja so jasni in vidni uspehi, ki si jih je priboril naš stan zase in za šolo.

V zadnjih letih se je delo organizacije še izpopolnilo z raznimi vzporednimi in samostojnimi ustanovami, ki imajo na eni strani nalogo postaviti organizaciji krepke gospodarske osnove, na drugi pa razširiti in poglobiti njen delokrog pri nadaljnji vzgoji članstva za čim večjo usposobljenost pri odgovornem poklicnem delu, kakor tudi za uspešnejše vršenje kulturnih in gospodarskih nalog, ki jih naklada nova doba učitelju.

Po zadnjem znižanju prejemkov, ki je zadelo občutno vse državne uslužbenke, naj občutnejše med njimi pa učitelje, so se pojavili po nekaterih naših društvi glasovi, naj organizacija opusti vse vzporedne posebne kulturne ustanove in odseke ter posveti svoje delo in prizadevanje le gospodarski obrambi svojih članov. To misel jim nareka skrb za znižanje organizacijske proračuna in znižanje članarine, katero članstvo vsled okrnjenih prejemkov težko plačuje.

Ti in enaki glasovi ne prihajajo iz vrst večine, ne iz vrst res zavednih in resnično poštvalnih organizacijskih članov, ampak so to glasovi iz vrst onih, katerih vezi z organizacijo so navadno prav rahle, ki nimajo globoke stanovske zavesti in smisla za poštvalnost, ki si ne niti ne žele in je ne potrebujejo, saj najdejo te vrste ljudi itak ob vsaki priliki in situaciji svoj oslon, da padejo vedno na mehko. To niso glasovi tovarišev iz oddaljenih, zapuščenih in težkih kmetijskih krajev, kjer najpoštvalnejše vršijo svoj poklic v trdni zavesti, da je v skupnosti in organizaciji podpora moč. To so navadno glasovi raznih pestovancev, ki še niso okusili trdega dela in žrtvovanja učitelja, zato tudi ne morejo razumeti skrbi in žrtve organizacijskih delavcev (v njih očeh so to egoisti, ki se bore za honorarje).

Pretekli časi so bili trdi za slovensko učiteljsko, pa bili so kljub vsem težavam lepi, saj ga je vezala resnična stanovska zavest in skupnost. Čim ostrejši je bil boj, čim hujši so bili udarci, tem jačja je bila medsebojna povezanost in poštvalnost, tem iskrenjeje tovarštvo kljub vsem političnim in gospodarskim pritiskom.

Kljub temu, da je bil učitelj najslabše plačan javni namestnik, niste slišali v naši organizaciji glasu proti članarini, niti glasu o begu iz organizacije. Udarci in trpljenje so bile vezi skupnosti in solidarnosti, ki so vedno znova utrjevale in končno utrdile našo organizacijo tako, da prednjači danes vsem ostalim organizacijam v državi.

Ni zadnja zasluga stanovske in organizacijske zavesti slovenskih učiteljev, da smo danes v skupnih vrstah vsi učitelji v državi in z ostalimi organizacijami državnih namestnikov v složnem delu za skupne koristi. Ako bi bili imeli v svojih časih današnje, sicer redke propagatorije za znižanje organizacijskih dajatev, ne vemo kako bi bilo z organizacijsko skupnostjo in našim položajem.

Danes veže vse organizirano učiteljsko skupna stanovska in povsem nepolitična organizacija, ki se bori nesebično in z vsem poudarkom za zdrav napredek šole in upravičene pravice stanu. Organizacija odklanja vse politične vplive, pa naj prihajajo od zunaj ali pa iz lastnih vrst. Bori se le za zakonitost in pravico, neglede na politično pripadnost posameznikov. Zahteva pa, da so vsi člani prevzeti resnične skupnosti in trdno odločeni deliti z vodstvom organizacije vse dobro pa tudi hudo. Prav v težkih časih potrebuje organizacija medsebojne povezanosti članstva, nepopustljive vztrajnosti zvestobe in podvojene poštvalnosti. Odklanja vse one, ki trosijo malodušje in predpostavljajo lastne koristi skupnim.

Ponosni smo na številčno moč svoje organizacije, še ponosnejši pa smo na idejno silo, ki je v naših vrstah.

Ni pa glavno število, ideja skupnosti, stanovske zavesti in poštvalnosti ter odločne vztrajnosti tudi v najhujših prilikah je ona sila, ki je vodila in naj vodi tudi sedaj naše vrste k uspehom. Brez oklevanja in brez olepšav moramo enkrat odločno poudariti, da nam je ljubi odkrit tovariš izven naše organizacije, kakor prikrit nergač in nezadovoljnej v lastnih vrstah. Želimo odkritih in borbenih kritikov, potrebni so organizaciji. Odklanjamo pa nergače, ki molče kadar je treba govoriti avditoriju, govore pa pred nepoklicanimi, da ustvarjajo razpoloženje po svojem okusu. Na srečo je takih članov malo v naših vrstah, pa še tako malo jih je za zdravo organizacijsko delo preveč.

Naše delo je važno in odgovorno, ne samo za stan, tudi za šolo in narodni blagor, zato je potrebno, da se vsak posameznik zaveda svoje odgovornosti in po svojih mo-

čeh s konstruktivnim delom in žrtvami pomaga h krepitvi in spopolnitvi organizacijskih ustanov in naprav.

Vsi vemo, da so današnje prilike težke, da moramo nositi bremena in pomagati z žrtvami in odrekanjem, da prebrodimo teškoče in ustvarimo boljše in zadovoljnejše čase.

Gospodarske prilike zahtevajo od nas marsikatero omejitev, odrekanje kulturnih in materialnih dobrin, ki bi jih kot državni namestniki in kulturni delavci ne smeli pogrešati. Težko je to, tudi ne bo ostalo brez zlih posledic. Toda, če smo v to primorani, ne bomo začeli najprej v lastni organizaciji pri lastnih ustanovah, ki smo jih ustanovili s težkimi žrtvami. Dolžnost naša je, da vzdržimo, da so naše ustanove zadnje, ki naj čutijo naše pomanjkanje.

Načela prosvetne politike

Svoboda šole in šolske organizacije

Kulturno, prosvetno in socialno stremenje ter delo udruženja za napredek šole in narodne prosvete se bo doseglo ako se zagotovi:

Svoboda šole in šolske organizacije — in principi:

ustvarjanje in podpiranje prosvetnih ustanov vseh vrst, ekonomsko sigurnost in nezavisnost šole, demokracijo in avtonomijo šolstva, zastopstvo šolstva v vseh zakonodajnih in avtonomnih korporacijah in ločitev šolstva od vseh faktorjev, ki ovirajo njegov razvoj;

Deklaracija o smeri stanovske politike JUU.

Pod istim naslovom sem v »Učiteljskem tovarišu« razpravljal že o dveh točkah naše »Deklaracije« sprejete na glavni skupščini v Sarajevu in to o svobodi otroka in o svobodi učitelja pri delu. S člankom »Svoboda šole in šolske organizacije« pa se zaključuje izvajanja o načelih prosvetne politike.

Šola se mora pravilno razvijati in dvigati le tedaj če ji je zagotovljena popolna svoboda. Do te nam še mnogo manjka. Dasi se tega zavedamo, vendar smo si še očitni principi, ki nas, ako jih bomo strogo uveljavljali, privedejo do svobodne šole. In to nam je nujno potrebno, ako hočemo narod dvigniti na najvišjo kulturno stopnjo.

Potrebno nam je ustanavljanje in podpiranje prosvetnih ustanov vseh vrst. Med te prosvetne ustanove prištevamo predvsem nadaljevalno šolstvo, ki tvori tudi po § 154. zakona o narodnih šolah osnovo vsega narodnega izobraževanja. Prav to šolstvo daje učitelju najlepšo osnovo za razvoj vseh prosvetnih ustanov in zato mora biti v rokah osnovnošolskega učiteljskega, ker tvori sestavni del narodnega šolstva. A da bo ustrezalo svojem namenu, mu mora biti dovoljen svoboden razvoj in razmah.

Učiteljsko se mora pobrigati, kako si ohrani one pridobitve, ki mu po zakonu pripadajo, ki si jih je pridobilo s svojim delom in prizadevanjem. Le učiteljsko, ki pozna ustroj narodne in nadaljevalne šole more delovati za svobodo šole, le ono je pozvano, da vodi to šolstvo in skuša doseči izvedbo svobodne šolske organizacije. Da si bomo mogli obdržati vse pridobitve si moramo vzdržati moč svoje lastne organizacije, moč svojega stanovskega in strokovnega časopisa, moč svojega vpliva. Za delo v svobodni šoli je potreben zelo visok nivo strokovne izobrazbe, ki si jo mora učiteljsko samo utrjevati. Naša zahteva po univerzitetni izobrazbi najbrže ne bo realizirana v doglednem času in medtem mora učiteljsko skrbeti samo za svojo nadaljnjo izobrazbo. Tu nam je zopet nujno potrebno lastno časopisje. Le lastni tisk lahko usmerimo tako, da ustreza našim skupnim potrebam, našim skupnim interesom. Borba za svobodno šolo zahteva od nas močno enotno nastopanje, zahteva soglasje in krepko sodelovanje celokupnega stanu. To borbo more izvesti le močna učiteljska stanovska organizacija.

Vsi smo sprejeli zahtevo po svobodi otroka, učitelja in šole. Boriti se bomo morali zato, čeprav je v sedanjih časih ta borba zelo težka, boriti se za ekonomsko sigurnost in nezavisnost šole, dasi je to prav v sedanjih, gospodarsko težkih časih zelo, zelo ovirano. Toda le z delom in prizadevanjem bomo dosegli to, kar nam je nujno potrebno. V šoli primanjkuje najnujnejše potrebščine. — Ni krede, ni zvezkov ni črnila, a za svobodo šole je prvi predpogoj, da je ekonomsko sigurna, da lahko oskrbi vse otroke s potrebnimi učili, samoučili in učnimi pripomočki ter da se otroke neznoznega birokratizma. Nobeden posameznik, pa če je še tako močna in vplivna osebnost ne more izvesti vsega tega, marveč nam je v doseg zahtevanega smotra nujno potrebna močna in trdna organizacija zavednega članstva.

Naša dolžnost je, da trezno in preudarno motrimo položaj v naši organizaciji. Prav je, da ugotovimo morebitne pogoje in jih pomagamo po svojih močeh v strnjeno skupnost omiliti in popraviti. To pa bomo dosegli le s trezno preudarnostjo, brez oklevanja in malodušnosti. Pomagajmo kjer in kakor moremo v trdni povezanosti z našim organizacijskim vodstvom, ki ima veliko nalogo in skrb, da pribori najvažnejšemu stanu poleg materialnih dobrin potrebno samostojnost in neodvisnost. Vsaka demontaža organizacijskih ustanov, vsako podvezovanje materialnih virov bo okrnilo sedanje uspešno delo in oslabilo organizacijsko moč. Materialne dobrine, ki bi jih bili deležni posamezni člani organizacije z okrnjenjem članarine, bi ne bile v nikakem razmerju s škodo, ki bi jo utrpel stan, pa tudi narod.

VSEBINA:

V razmišljanje.

Načela prosvetne politike.

O uradniški stalnosti.

Glasbeno življenje pri nas.

Izjava.

Nastopimo vsi v obrambo stanu.

LISTEK: Par misli o poskusnih razredih. —

Spominska knjiga.

Splošne vesti. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

od nje pričakovati razmaha in pravih uspehov. — Le z ločitvijo šolstva od politične uprave bi mu bil pod strokovnim vodstvom zagotovljen pravičen razvoj.

Šolstvo je najvažnejši faktor javnega življenja in kot tako mora biti zastopano v vseh zakonodajnih in avtonomnih korporacijah. Povsod kjer se odloča usoda šole mora ta imeti svoje zastopstvo. Učiteljsko more najlažje in najuspešnejše nastopati v korist šole, ker pozna nje potrebe in nje zahteve. Današnja moderna doba priznava in upošteva na vseh mestih strokovna mnenja, ker hoče, da je vsako delo čim pravilneje izvršeno in čim boljše dogotovljeno. — Če upoštevamo to edino pravilno stališče tedaj pridemo do vprašanja, kdo more bolje in uspešnejše skrbeti za pravičen razvoj šolstva nego učiteljsko — le prilika se mu mora nuditi za to. Zahtevo po zastopstvu učiteljskega v vseh zakonodajnih in avtonomnih korporacijah smo postavili že pred zadnjimi volitvami, potrdili smo jo v deklaraciji in na njej tudi vztrajamo, ker uvidevamo nujno potrebo za to.

Razvoj svobodne šole ovirajo najrazličnejši faktorji, ki nimajo niti najmanjše zveze s šolstvom. Poslužujejo se ga le v svoje osebne koristiljubne namene in ga z raznimi demagoškimi gesli spravljajo v kočljiv položaj ter ovirajo njegov razvoj in razmah. Znano je da je demagogija največji sovražnik demokracije. In če smo postavili demokracijo med one činitelje, ki lahko pripomorejo do popolne svobode šolstva, tedaj moramo delovati na to, da se loči od šolstva vsak tudi najmanjši vpliv vseh onih faktorjev, ki ovirajo njegov razvoj. —ž.

O uradniški stalnosti

»Narodna Prosveta« od 20. oktobra pri naša naslednji uvodnik, ki ga zaradi aktualnosti priobčujemo v celoti:

Obstoja vprašanje, ki ga bo težko staviti z dnevnega reda. To tudi ne bi bilo v skladu z državnimi in nacionalnimi interesi. To je vprašanje uradniške stalnosti — specialno — učiteljske stalnosti.

Čitali smo uredbo o znižanju uradniških prejemkov. V tem trenutku nas interesira njena motivacija. Iz nje je razvidno, da se je minister financ odločil od tega koraka, poleg ostalega, tudi zaradi tega, ker se po plačilnih seznamih vodi preveliko število uradnikov — aktivnih in upokojenih. Posebno pade v oči veliko število upokojencev in to takih, ki nimajo polnega števila službenih let. Upokojeni so bili oni, ki se jim je na ta način hotelo iti na roko, — to je pokojnina naj bi bila neka stalna sinekura, nek žep, — a istočasno bi upokojenec dobil kak lukrativni položaj na neki privatni ali poldržavni ustanovi. Ampak večina teh začasnih upokojitev je bila izvršena kazenskim potom. Slučaj je resen, ter po izjavi ministra financ paralizira naše finance. Nastaja vprašanje: odkod toliko in takih upokojitev? Ali so bile potrebne, in ako so — komu so bile potrebne? — Predčasne upokojitve, kot kazni, bi po našem mišljenju sploh ne smele obstojati; ampak ako se že stoji na principu, da smejo obstojati tudi predčasne upokojitve kot sredstvo za kazni, — tedaj bi smele biti to le v minimalnem številu. Upokojitve po diskretni pravici niso pravni dokaz, da je nekdo tudi kriv.

Upokojitve so se vršile iz razlogov, ki se ne morejo opravičiti z državno potrebo.

Glasbeno življenje pri nas

Glasbeno življenje je bilo pri nas že pred vojno zelo živahno. Skoro vsaka večja vas je imela svoj pevski zbor. Številna pa so bila tudi tamburaška društva. Tako smo imeli leta 1912. 250 pevskih in 168 tamburaških zborov. Pevski zbori so ostali približno pri istem številu, tamburaški zbori pa so se začeli opuščati, namesto teh so se začeli ustanavljati orkestri na lok in godbe na pihala.

Samostojnih glasbenih in pevskih društev imamo danes 352. Pripomniti pa je treba, da

ima skoro vsako večje društvo tudi že svoj pevski odsek.

Trditev, da so se pevski zbori preživeli, ni resnična. Nasprotno, naša narodna in umetna pesem se goji v naših pevskih društvi vedno resnejše. Naši najboljši pevski zbori niso nastopali z uspehom samo v Ljubljani, v Zagrebu in v Beogradu, ampak so odnesli lepa priznanja tudi v tujini. Tako je ljubljanska Glasbena matica doživela lepe uspehe pred časom na Dunaju, po Češkoso-

vaški, v Franciji in v Bolgariji. Učiteljski pevski zbor po Češkoslovaškem in v Bolgariji. Mariborska Glasbena matica v Švici in mladinski pevski zbor »Trboveljski slavček« na Dunaju in po Češkoslovaškem. Uspeh posebnost mladinskega zbora je bil izreden, saj so ga primerjali ugledni glasbeni kritiki z najboljšimi svetovnimi mladinskimi zbori.

Po uspehih, ki jih je doživel »Trboveljski slavček« doma in v tujini, so se začeli porajati pri nas povsod novi mladinski zbori in tako ima danes skoro vsaka osnovna šola svoj pevski zbor. Dnevi mladinske glasbe v lanskem letu, ki jih je organiziral pod okriljem JUU »Trboveljski slavček«, so bili za nas vse prijetno iznenađenje. 15 mladinskih pevskih zborov iz raznih krajev naše banovine je tu tekmovalo in nekateri zbori so le malo še zaostajali za »Slavčki«.

Da so naši pevski zbori danes na precej visoki stopnji, so mnogi pripomogli tri zveze, v katerih je večina zborov včlanjena, in sicer Pevska zveza, Hubadova in Ipavčeva zveza. Z nasveti, z razpošiljanjem primernih not, s pevskimi tečaji in s pevskimi tekmami se je posrečilo tem pevskim organizacijam dvigniti tudi podeželske pevske zборе na prav lepo višino.

Vključ krizi so glasbene prireditve čim dalje bolj goste.

Pred vojno leta 1912. je bilo v Sloveniji (če izvajamo običajne veselice) kakih 150 koncertov, leta 1932. je bilo po podatkih ban-

ske uprave samo v Dravski banovini že 240 glasbenih prireditev, leta 1933. že 252 in leta 1934. 294, a letos do 1. oktobra 249.

Za vzgojo glasbenega naraščaja skrbijo konservatorij, Glasbena matica v Ljubljani, v Mariboru, v Celju, v Ptuj, in v Kranju, pa tudi železničarsko glasbeno društvo v Ljubljani in v Mariboru in drugi. Glasbeno izobraženega naraščaja je vedno več.

Tudi naša glasbena literatura je že precej bogata. Žal pa, da so se naši komponisti omejili skoro izključno na zbere in samospeve in pustili v nemar vse drugo. Naša instrumentalna produkcija se šele poraja. Tu je sicer nekaj dobrih del Lajovica, Adamiča, Premrla, Mirka, Mandiča, Škerjanca, Bravničarja, Osterca in drugih. Ali vse to je malo.

Se na slabšem smo z izvrzno opero. Imamo sicer nekaj več ali manj posrečenih poskusov Försterja, Savina, Parme, Sattnerja, Bravničarja, Kogojca in Osterca. Vendar nobeno delo ni moglo najti še poti na tuje odre, pa tudi doma se ni še nobeno docela obneslo. Skoro vsa naša izvrzna operna dela bolehalo na slabih libretih, na nepoznanju operne tehnike in na šibki instrumentaciji.

Naši skladatelji bi morali obrniti svojo pozornost od vokalne produkcije, katere imamo v izobilju, na instrumentalno produkcijo in na opero. Drugod se razpisujejo za dobre librete, za daljše instrumentalne skladbe in opere večje nagrade. Mogoče bi prišli tudi mi na ta način do boljših del.

Izjava

»Domoljub« št. 41 z dne 9. okt. t. l. je prinesel članek »Popravite krivice«, kjer med drugim tudi omenja, da je bila gđ. Jarc Vera zaradi delovanja v krščanski prosveti preganjan v Skocijani pri Turjaku v Strekljavec pri Semiču, a Sirk Franja, upraviteljica v Skocijani pri Mokronogu (pravilno: pri Turjaku!) je morala v Strekljavec v Beli Krajini.

Ker sva podpisana nastopila neposredno po premostitvi zgoraj imenovanih učiteljic iz Skocijana pri Turjaku službo v tem kraju, pa da ne bi kdo od čitateljev, ki je bral »Domoljubovo« novico v tem listu ali pa v ponatisu v »Učiteljskem tovarišu« mislil, da sva prišla na sedanje službeno mesto krivičnim potom ali iz kakšnih političnih nagibov, izjavljamo, da sta bili mestni v Skocijani pri Turjaku v letu 1932. razpisani, a midva sva bila semkaj premeščena po prošnji. (Dekret min. prosvete O. N. br. 85.251 od 3. 11. 1932.)

Prošnji na razpisani mesti sta vložili tudi zgoraj imenovani učiteljici, kot je razvidno iz opravilne zapisnika tuk. šol. upraviteljstva, kjer je pod št. 258 od 8. 5. 1932. vpisano sledeče: »Sirk Franja, šol. upr. in Jarc Vera, učiteljica v Skocijani; prošnji na razpisani mesti v Skocijani pri Turjaku. Poslano sreskemu načelstvu v Ljubljani-okolica 8. maja 1932.«

Upava, da sva s tem dovolj jasno prikazala, da pri »krivicah«, ki sta se po »Domoljubovi« informaciji zgodili zgoraj imenovani učiteljici, midva nisva niti najmanj sodelovala, če je pri navedenem slučaju premeščanja sploh mogoče govoriti o kakšnih »krivicah«.

Lojze in Valerija Zupanc, učitelja v Skocijani pri Turjaku.

Skocijan, 19. okt. 1935.

Nastopimo vsi v obrambo stanu

»Domoljub« od 9. oktobra t. l. priobčuje pod naslovom »Dovolj zabavljanja« naslednje:

»Čeprav je sedanja vlada opetovano izjavila, da hoče uredbo o znižanju plač popraviti, del učiteljstva še vedno stika glave, zabavlja čez posamezne člane vlade na nedopusten način in demonstrira proti vladi s sklepi, ki bi občutno zadeli v kulturnem in gospodarskem pogledu narod in državo. Kdor razmere pozna, dobro ve, da velikemu delu učiteljstva pri tem rovanju ne gre več toliko za pravične plače, kakor pa za gonjo proti sedanji vladi, ki je velikemu delu učiteljstva trn v peti. Saj ni imel pri prejšnjih režimih nobeden stan v svoji sredi toliko ovaduhov kot ravno učiteljski. Denuncijantom iz učiteljskih redov se ima ne samo dolga vrsta slovenskih duhovnikov, fantov in mož, ampak tudi lepo število poštenih učiteljev in učiteljic zahvaliti za marsikatero ostudno gonjo in težko preizkušnjo polpreteklosti. Merodajne oblasti pojdejo glede ureditve države po svoji začetni poti in se gotovo ne bodo ozirale na intrige tistih, ki resničnega miru v državi nočejo. Komur sedanja Jugoslavija ni všeč, naj si poišče udobnejši kotiček za mejo. Zabavljanja, kakor smo ga čuli te dni, pa mora biti konec.«

Par misli o poskusnih razredih

V Ljubljani sta se z letošnjim šolskim letom uvedla dva poskusna razreda, da se pripravi tako z enoletnimi izkušnjami solidna osnova, na kateri bo omogočen v bodočih letih uspešen pouk v smislu novodobnih pedagoških in didaktičnih načel.

Pobuda za ta hvalevredni pokret v ljubljanskih osnovnih šolah je izšla iz novega podobnega učnega načrta, ki ga je sprejel srbski učiteljski svet za mesto Ljubljano na svojem zadnjem zborovanju v juniju letošnjega leta. Tozadevni sklep je šel za tem, da bi pričeli delo po novem učnem načrtu v letošnjem šolskem letu vsi prvi — ter bi sledili v nadaljnjih letih vsi ostali razredi.

Kmalu je pa postalo jasno, da se ta sklep ne bo mogel izvajati v celotnem obsegu že v tekočem letu. Glavna ovira na uresničenju tega namena se je pokazala v finančni strani. Ta »stran« bo igrala — žal — velevažno vlogo pri reformnih stremeljih osnovnošolskega učiteljstva in zato ne bo brez vrednosti, če si ogledamo danes prav to stran osnovnošolske reforme. Ustanovitev dveh poskusnih razredov v Ljubljani nam nudi v to svrhu dragoceno priliko.

Ko je pedagoška anketa ljubljanskega osnovnošolskega učiteljstva pristopila konec letošnjih počitnic k pripravi na uspešen sistematičen pričetek modernega pouka v prvih razredih, je stala takoj pred nerešljivo nalogo moderne opreme vseh teh razredov. Po podrobnem stroškovniku bi bilo v ta namen potrebnih za vsak razred približno 3000 dinarjev, za katere niso imele ljubljanske osnovne šole v svojih proračunih nikakega

kritja. Prav iz tega razloga ni bilo mogoče doseči pri mestni blagajni zvišanja dotacij za osnovne šole v tekočem šolskem letu. Kaj tedaj? Da bi ne minulo zopet celo leto brez pridobitve preprotnih izkušenj v tej smeri, se je odločila pedagoška anketa, da se začne z novim učnim načrtom vsaj v treh poskusnih razredih in je zaprosila mestno občino za izjemen kredit 10.000 Din za najnujnejšo opremo. Predsedniku mestne občine je še posebej deputacija pojasnila potrebo takega poskusa, če naj se tudi Ljubljana uvrsti med ona brezštevilna mesta po vsem svetu, ki ne štedijo niti materialno niti moralno, da dvigne svoje osnovno šolstvo na časi ustrezačo višino. Kljub osebnemu zanimanju gospoda predsednika je dobila anketa samo 3000 Din na razpolago. S tem zneskom so se nabavile lesene stenske table za dva razreda, na tretjega se je pa moralo kratkomało resignirati. Na ta način so se izgleli na uspeh obeh poskusnih razredov skrcili na minimum. Anketa se dobro zaveda, da tako nezadostno opremljena razreda ne bosta mogla služiti ne za spodbudo in niti za bazo sistematičnega dela; najmanj pa je pričakovati v tako opremljenih razredih onih nujno potrebnih praktičnih izkušenj, ki so edine odločilne za vsak reformni pokret in ki naj bi usmerjale delo učiteljstva prvih razredov v prihodnjem šolskem letu.

Razrednikoma obeh poskusnih razredov ne bo preostalo drugo, nego da ugotovljata postopoma od ene do druge metodične enote, kaj vse bi bilo potrebno, da bi se šola približala življenju, da bi se vse šolsko izobraževanje naslonilo na skupne otroške doživljaje ter da bi se ti doživljaji izkoristili v sistematično razvijanje vseh otroških telesnih in duševnih sposobnosti.

Jako lahko je neodgovorno in pavšalno sumničiti in napadati, težje je te obdolžitve dokazati. Učiteljstvo ne beži pred odgovornostjo, želi pa, in ta želja je zelo skromna, naj se navedejo poimensko vsi oni, ki so v preteklosti osumljali in ovajali, da bomo slednji sami vedeli, kdo je to bil.

Predzadnji stavek notice pa mislimo, da se ne nanaša na učiteljstvo, ki je s svojim delom pokazalo kako je in hoče žrtvovati za Jugoslavijo.

Splošne vesti

— Deputacija pri ministru pošte. V ponedeljek 14. t. m. je prišel v Ljubljano minister pošte g. Kaludjerčič. To priliklo so izbrile uradniške organizacije ter so se zglasile pri njem v deputaciji. Predložile so mu težak položaj državnih nameščenecv po uveljavljanju zadnje uredbe in ga naprosile, da podpira težnje javnih nameščenecv po ukinitvi uredbe. V deputaciji sta zastopala učiteljsko združenje predsednik tov. Ivan Dimnik in tajnik tov. Metod Kumelj. — Gospodu ministru je bila predana posebna spomenica. Deputaciji je g. minister zagotovil, da se dela z vso resnostjo na izpremembi uredbe in je zagotovil, da se bodo upoštevale želje uradništva.

— Poverjeništvu Pomladka Jadranske straže Sekcija PJS v Ljubljani poziva in prosi vse gg. poverjenice in poverjenike pomladka, da sporazumno s šolskim upraviteljem proslave 31. oktobra »jadranski dan«, obvezni vsakoletni praznik JS, kot so to storili tudi lani! S primernim predavanjem, deklaracijami in petjem nacionalnih pesmi ali kjer je mogoče s celotno akademijo se spomnimo našega Jadrana! V primeru, da bi to 31. oktobra ne bilo mogoče, naj se letos izjemoma preloži proslava na 4. november. — Gg. učitelje, ki so poverjeniki ali predsedniki oziroma odborniki krajevnih odborov JS, prosimo Oblastni odbor JS, da s svojimi edinicami v smislu okrožnice proslave »jadranski dan«. — Čuvajmo Jugoslavijo in naše morje! — Sekcija PJS in Oblastni odbor JS v Ljubljani.

— Popravek. V »Učiteljskem tovarišu« št. 11 od 10. oktobra se je vrnila neljuba pogreška v članek »Otto Glöckle« na 4. strani. Zadnji stavek 1. odstavka bi se moral glasiti: Svobodoljubljen, gospod, a ne birokrat, demokrat a ne demagog. — Uredništvo.

— Vernih duš dan je pouka prost — tako je odredeno z okrožnim razpisom kralj. banke uprave, ki ga dobite v nekaj dneh. — To v znanje vsem na došla zadevna vprašanja.

— Zavod za nasvetovanje pri izbiri poklica. V Zagrebu deluje že nad tri leta posebna ustanova za nasvetovanje pri izbiri poklica. Je to edina te vrste v naši državi. Svoje prostore ima na Wilsonovem trgu v poslopiju Trgovske - industrijske zbornice. Zavod ima svoj laboratorij, svojega psihologa, posebno knjižnico in dve sobi za aparaturo psihološkega laboratorija in posebno posvetovalnico. Dasi posluje ta ustanova že nad tri leta, vendar si je šele preteklo leto spopolnila aparaturo za psihološka raziskovanja. Od leta do leta se zavod spopolnjuje, da lahko razširja svojo delavnost v korist naroda. Vodstvo zavoda je v rokah dveh zdravnikov in enega diplomiranega filozofa. Potreba takega zavoda se razvija iz tega, da je bilo v tretjem letu preiskanih 953 kandidatov. — Danasnja doba kaže brezdvomno veliko potrebo po takih zavodih, ki bi jih morali imeti vsaj po vseh banovinskih glavnih mestih.

— Aleksandrov kolegij v Pragi. Jugoslovanskim visokošolcem, ki studirajo v Pragi se nudi prilika, da dobijo zelo prijetno stanovanje v Aleksandrovem kolegiju. Soba z eno posteljo stane mesečno 210 Kč, a z dvema posteljami 180 Kč za vsakega stanovalca. Prehrana v menzi stane dnevno 8 Kč. — Aleksandrov kolegij je v bližini Hradčanov. Ker

V boljše razumevanje težkega položaja, v katerem se nahaja učiteljsko delovno šolo v razredu, ki je opremljen po stari šabloni, naj navedemo konkreten primer iz šolske prakse.

Obnavna se metodična enota »trg v jeseni«. Poučni izlet na ljubljanski trg tekom celega dopoldneva vpelje otroke na najučinkovitejši način v življenje, ki se odigrava dan za dnevom na ljubljanskem jesenskem trgu. Polne stojnice raznovrstnega sadja, zelenjave, mesa, igračk, cvetic, poljskih pridelkov, mlečnih izdelkov, predvsem pa življenje samo na trgu — prodajanje in kupovanje, ki združuje na razmeroma majhnem prostoru ljudi najrazličnejših poklicev, z določenimi vlogami na tem važnem življenjskem izseku mesta Ljubljane, skratka: vsega več kot dovolj, da se vrnejo otroci v šolo polni svežih vtisov in doživljajev, ki jih učitelji izkoristijo za najmanj štirinajstredno delo in poglobljanje v šolskem prostoru.

Kako se pa vrši vse to izkoriščanje in poglobljanje izletnih vtisov? Z besedami? Tudi, a samo tudi. Besede morajo le spremljati rekonstrukcijo tržnega življenja v šolski sobi, drugače ostanemo samo prazne besede in zopet bi bili z obema nogama v verbalistični učilnici. Za tako življenjsko rekonstrukcijo je pa treba najrazličnejših predmetov in pripomočkov, kar je vse združeno z večjimi ali manjšimi stroški. Samo za rekonstrukcijo tržne stojnice potrebujemo ene, dve miz, tehtnice, posode, raznih pridelkov. Če se omejimo le na surogat stojnice iz lepencev in papirja, potrebujemo razred raznega papirja, ilovice, raznega orodja, lepila itd. Za otrokove potrebščine potrebujemo solidnih škafel, za te zadostnih polic in omare. Nekaj orodja, čeprav le najnujnejšega, mora imeti vsak otrok, mož-

Za jesen in zimo!

Tople volnene tkanine za plašče, kostume, obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno blago si preskrbite pri znani trdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna zaloga najboljših kvalitet Vam nudi bogato izbiro trpežnega blaga, finih vzorcev in barv ter najsolidnejših cen.

Cenjenemu učiteljstvu popust!

stanujejo v njem tudi češki dijaki, imajo naša dijaki priliko, da se čim prej naučijo češčine. — Prošnje za sprejem se pošiljajo: Upravi Aleksandrovega kolegija Praga XVIII. Clam Martinčeva ulica.

— Politični samouk. Dasi posega politika v interese vsakega posameznika, ker se bavi z gospodarskimi, pravnimi, nacionalnimi in kulturnimi vprašanji, vendar se ljudje zelo malo spoznajo v politiki. Razločevati je treba politiko od strankarstva. Da se omogoči širšim slojem spoznavanje političnih vprašanj, je osnovana v Sarajevu knjižnica »Politični samouk«. Ta knjižnica bo izdajala vsakih 14 dni po eno brošuro. V vsaki takšni brošuri bo obdelano kako politično vprašanje v poljudni obliki. Naslov prvemu zvezku je »Kaj je politika«. Ta izide 1. novembra. Omenjena knjižnica je svobodna, neodvisna in nadstrankarska. Urejuje jo poseben odbor. Inicijativno za osnovevanje te knjižnice je dal Vidovičev prosvetno-etični pokret. Naročnina na to knjižnico (24 zvezke) znaša letno 20 Din, a polletno 10 Din. Naslov uredništva: Biblioteka »Politični samouk« Sarajevo, Kralja Aleksandra ul. 53. Poštanski pretinac br. 217.

Naša gospodarska organizacija

PRIMER, KI NAJ SLUŽI ZA VZGLED.

Sresko učiteljsko društvo Radovljica je sprejelo na svojem zborovanju na Jesenicah dne 7. oktobra 1935. na predlog tov. predsednika sledeči sklep:

Ker ima Radovljiško učit. društvo razpoložljivo gotovino, naj založi znesek Din 2600 za 10 deležev Učiteljske tiskarne. Te deleže naj prevzame članstvo in naj jih odplačuje društvu v zaporednih mesečnih obrokih po Din 20. Z odplačili bi se nabavljali, oziroma kupovali novi deleži, toda s pristavkom, da naj pristop v krog združnikov ne bo obvezen, ampak pristopi prostovoljno vsak, kdor hoče.

Po sprejetju tega sklepa se je javilo takoj 12 tovarišev, ki bi kupili deleže tiskarne. Naročilo bo izvršil tov. blagajnik.

Sklep Radovljiškega učit. društva naj služi za zgled, kako bi moralo učiteljstvo v današnji dobi pravilno pojmovati svojo gospodarsko osamosvojitve in ne krčiti izdatkov tam, kjer bi bilo njemu samemu v največjo škodo...

—g Odras smrti in rojstva med učiteljstvom pri Učit. domu v Mariboru. V soboto so v Mariboru pokopali vzornega in zaslužnega tov. Karla Mejovška, bivšega šol. upravitelja v Slivnici pri Mariboru, ki je bil visoko čislán tudi v širši javnosti. Tov. Gačnik iz Guštanja je daroval ob tej priliki s soprogom Miro mesto venca pokojniku 100 Din Učit. domu v Mariboru.

nost gibanja pri delu ovirajo dosedanje šolske klopi večkrat do obira.

Kaj ostane učitelju, če ni sredstev za vso to potrebno opremo? Zgibanje in izrezovanje papirja ter besede in besede.

Spominska knjiga

Naše šolske prireditve in proslave življajo krizo. Neprestano povpraševanje po gradivu in priložbe po pomanjkanju letnega, so sprožile potrebo po primerni in potrebni kolekciji, ki bi pomagala našim šolam iz te zadrege. Pa ne le to! Šolske proslave, ki so se vršile in ki se še vrše, navadno niti najmanj ne ustrezajo smotru, radi katerega se prav za prav vrše. Mesto da bi bile po svoji vsebini in priredbi močno naravno — nujno, življensko — vzgojne, postanejo navadno umetno — priložnostne, časovno — izsiljene. Mnogokrat pa ni krivo le pomanjkanje gradiva, marveč tudi popolna nevednost glede izvedbe tako idejne, kakor praktične. Da se odpravi ta nedostatek in izpolni pedagoško propagandni namen šolskih prireditev v dobro šole in javnosti, bo služila knjiga »Spominski dnevi«, ki bo izšla okrog Božiča. Kako bo knjiga sestavljena in kakšna bo njena vsebina naj služijo naslednje misli:

Vse delo v šoli, ki služi predvsem in edino življenjski vzgoji otroka v duhu delovne šole, je ozko povezano poleg učnega načrta tudi z različnimi šolskimi prireditvami in proslavami. Te prireditve in proslave lahko delimo v dva dela: Prve se vrše v narodnih, šolskih praznikih, druge pa v pomembnih